

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Ethica Symbolica E Fabularum Umbris In Veritatis Lucem
Varia Ervditione Noviter evoluta**

Pexenfelder, Michael

Monachii, 1675

5. Cura pudicitiae.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-68709](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-68709)

bus argutè Philosophus Cynicus, ex quo cum nonnemo aulicæ, liberæ-
que vitæ ac linguæ homo rogaret, *quæ bellua morderet maxime?* ille
responsionem retorfit in quærentem: *ex feris*, inquit, *obrectator*, *ex mi-*
tibus adulator, Laërt.

III. (c) Præterea refertur hæc fabula ad hominum ingratorum
mores representandos, qui omni beneficiorum memoriâ ex animis de-
lectâ leviter impelli possunt, ut vel nutricios & eximios benefactores
suos convitijs, noxis atque maleficijs mordicus appetant, non dissimi-
les Actæonis canibus, qui in herum suum invaserunt. Impium sanè
genus hominum, qui pro bonis reddunt mala; cum legamus & leones
& dracones altoribus suis gratiam officij retulisse. Ciceronis dictum est:
Nihil est tam inhumanum, tam immane, tam ferum, quàm commit-
tere, ut beneficio, non dicam, indignus, sed victus esse videare. Jux-
ta Senecam ingratus est, qui beneficium accepisse se negat, quod accep-
pit: ingratus, qui dissimulat: ingratus, qui non reddit: ingratus, qui
oblitus est: ingratus & teterrimus, qui beneficijs maleficia rependit.
Huc convenit lemma: *Quos pavit, pavet.*

IV. (d) Illos quoque notat hoc Actæonis schema, qui in Repub-
lica sibi per factiones potentiam quærent, stipati seditiosorum civium,
latronum & gladiatorum manu, quos illi ceu globos prædatorios, ut
Actæon canes, longo post se trahunt agmine, quibus salutem & inco-
lunitatem suam propè solis credunt; quos tectò, familiâ, mensâ reci-
piunt, secretorum & consiliorum suorum participes, à quibus flante ad-
versæ fortunæ vento, tandem turpiter produntur, vel etiam jugulantur.
De his Alciatus emblem. 25.

Latronum, furumque manus tibi, Scava, per urbem

It comes, & diris cincta cohors gladijs.

Atque ita te mentis generosum, prodige, censes,

Quos tua complures allicit olla malos.

En novus Actæon, qui postquam cornua sumpsit,

In prædam canibus se dedit ipse suis.

V. (e) Curiositatem insuper, præsertim oculorum, Actæonis pœ-
na dedocet; qui quòd incautior aspexerit sine veste Dianam, mox ena-
tis cornibus in cervum, timidum & effeminatum animal abijt. Contingit
hoc ijs, qui lascivis oculis permittunt frenos. Quod de naphta,
sulphureo bitumine Plinius scribit, ei magnam esse cognationem ignium,
qui protinus in ipsam undequaque visam transiliant; hoc quoque de ar-
dentibus

(c) *Ingratus animus.* (d) *Concitatores factionum.* (e) *Curiosus oculorum.*

dentibus oculorum tædis, & igne concupiscentiæ licet affirmare. Tertullianus lib. de cultu fem. ait: *Decor, naturâ suâ, libidinis est invitator.* Plotinus Philosophus *ἔρωτα ἀπὸ τῆς ὁρασεως*, amorem ab aspectu seu visu deductum putat; nam plerumque ex eo nascitur. Hoc confirmat Græcorum parœmia: *ἐκ τῆς ὁραῖν γίγνεται τὸ ἐρᾶν*: ex videre fit amare. Idipsum Propertius:

Si nescis, oculi sunt in amore duces,

Et alibi:

Cynthia prima suis miserum me cepit ocellis.

Ita sanè est. Habet enim animus has duas fenestras, quibus ignem admittit, quo ardet & furit. Sensit hoc Damon pastor ille Maronianus, qui hausta per oculos amoris tyrannide, queribundus exclamat:

Ut vidi, ut perij, ut me malus abstulit error! Eclog. 8.

Quod arripuit Ovidius in Medea Jasonis aspectu æstuante.

Ut vidi, ut perij, nec notis ignibus arsi.

Experti sunt hoc innumeri in sacra, profanâque historia, quibus ocini poterat illud Georg. 3.

----- uritque videndo

Femina.

Ita, quod Appianus refert, Cleopatra ussit Antonium, quem *ἐὸν δὲς ὀφθαλμοῖσιν* statim visa in amorem impulit. Ita Juditha Holofernem stravit. De Alexandro M. Plutarchus narrat, eum, cum Persis subactis intueretur captivas, formâ, corporisque dignitate excellentes, dixisse, *ὡς εἰσὶν ἀλγυθόνες ὀμμάτων αἱ περσίδες*: quanti oculorum cruciatus sunt hæ Persides. Tertullianus severissimus castimoniæ doctor lib. de veland. virg. In vicem, ait, se eadem oculorum genera desiderant; ejusdem enim libidinis est videri & videre; tam sancti viri est suffundi, si virginem viderit, quam sanctæ virginis, si à viro visa sit. Et meritò; nam teste S. Gregorio 21. moral. c. 2. Intueri non licet, quod non licet concupiscere. Actæon, quia oculis non imperavit, hominem exiit, bestiam induit, à tot malæ mentis libidinibus, quot canibus, discerptus.

V. (e) Pudicitia cura à Diana discenda est, quæ gravissimè tulit, se ab Actæone nudam fuisse conspectam. Hac verecunda ingenuitate etiam gentiles femina excelluerunt. Milesiæ certè virgines ne violentas sibi manus inferre pergerent, deterrita sunt pudore cadaverum, vestibus exutorum. Ingenuis mentibus etiam post fata, diemque ultimum suis

(e) cura pudicitia.

est

est castimonie amor. Unde Polyxena regia virgo dum interficeretur, magnam adhibuisse cautelam ut honeste caderet, ab Homero traditur, Et de Lucretia moriente Ovidius lib. 2. fast.

Tum quoque jam moriens, ne non procumbat honeste,
Respicit: hæc etiam cura cadentis erat.

Vivit, æternumque vivet in hominum memoria, Eleonora Emmanuelis Soffæ tristissimo naufragio celebratissimi, conjux, quæ à barbaris piratis capta, & vestibus spoliata, sese arenis tumulavit; quidquid verò supernè corporis extabat, solutis sparsisque crinibus obvelavit, maluitque vitam prius exuere, quàm verecundiam. Maff. lib. 16. hist. Indic. Contra quàm faciunt multa hujus ætatis femine, quibus pectoris, brachiorum, colli nuditas inter ornamenta pudicitie habetur, cum potius sint prostitute libidinis invitamenta. De quibus Clemens Alex. lib. 3. pædag. c. 11. Nullam partem femine nudari decorum est: neque enim honestum est, corporis pulchritudinem esse hominum aucupium. Et S. Hieronymus ad Demetriadem virg. Illa tibi sit pulchra, illa amabilis, illa habenda inter focias, quæ se nescit esse pudicam, quæ negligit formæ bonum: & procedens ad publicum non pectus, nec colla denudat, nec pallio (aut pectorali) revoluta cervicem aperit; sed quæ celat faciem, & vix uno oculo, qui viæ necessarius est, patente ingreditur. Et epistola 47. Palliolum interdum cadit, ut candidos nudet humeros, & quasi videri noluerit, celat festina, quod volens desiderat.

Castitas & pudicitia ubique vigilat; etiam cum sola est, timet insidias; neque raro contigit, ut inter lavandum quoque sordidaretur. Exemplum est Diana virginibus, quo studio sit propugnandus pudor. De ea Poëta:

----- ut vellet, promptas habuisse sagittas!

Quas habuit, sic hausit aquas, vultumque virilem
Perfudit, sparsitque comas ultricibus undis.

Sic sic est agendum, cum laborat integritas. Generosus furor arma ministret: tela sint ungues, dentes, lingua, clamor, quibus precantium vis arceatur. Audiatur vox illa: *Malo mori, quam fœdari*, quod à muris Armenij intaminata munditia desumptum est, qui sordes adeò aversatur, ut si ostium caveæ limo illinatur, citius mortem perpeffurus sit, quàm se fœdari patiatur. Pier. lib. 13. hierogl. ex Æliano & Plinio. Atque hæc Dianæ severitas in tuenda virginitate meritis est laudibus prosequenda; quam etiam Tiresias vates sensit, qui in venatu sitiens, cum

M

ad

ad fontem bibiturus accessisset, imprudens in eo lavantem Minervam conspexit, & aspectum incautum cæcitate luit.

SYMBOLUM XIX.

Narcissus & Hyacinthus pueri in flores vertuntur.

3. *Metam.*

Ethicè.

1. Amor sui. 2. Vanitas formæ. 3. Cognitio sui. 4. Amoris inhonesti finis. 5. Ornamenta pueritiæ.

Narcissum præstanti forma adolescentem fuisse, & cum semet in fonte limido (naturali speculo) intueretur, admiratione & amore suæ pulchritudinis captum, expleri tuendo nequijse, adeoque contabuisse, & in florem sui nominis abiisse, gens Poëtarum fabulatur. Figmentum ita se habet.

Cepheis amnis & *Liriope*s Nymphæ filius fuit, puer omnium sui temporis longè formosissimus. De hujus futura fortuna cum mater *Tiresiam*, vaticinijs per Bæotiam clarum, consulisset, respondit senex fatidicus: *ad maturam senectutem perventurum, si se ipsum non novisset.* Cujus quamvis ambigui dicti veritatem, eventu certo comprobata docent sequentia. Adolescentiam jam ingressus Narcissus, cum ipsas etiam Nymphas amore sui captas teneret, nequè tamen ullius desiderijs se permetteret, denique seipsum nimium amando perdidit. Fortè lassus à venatione ad amœnissimum quendam fontem, loco umbroso & gelido scaturientem accessit inclinatusque ad undas crySTALLINO vitro perlucidas, ut sitim hausto liquore restringeret, aliam sibi accendit, nullis aquarum scatebris sedandam. Contemplatus enim suiipsum in undis quiescentibus formam, efflictim amare coepit, quod vidit. Quis referat, quibus æstibus jactaretur infelix adolescens? quoties mirabatur seipsum, seque pariter accendebat, & à se ardebat! quoties irrita fonti libavit oscula! quoties umbram ipse suam vanis captabat brachijs! à fontano frigore crevit amoris flamma; nec potuit avelli ab illo, quem videbat & deperibat; qui discederet utique, si posset ipse Narcissus recedere! quoties tentavit amplexibus stringere, quem amabat; & tamen ama-